

A BÉKEMŰVELETEK/BÉKETÁMOGATÓ MŰVELETEK ÉS A BÉKEFENNTARTÁS MŰSZAKI TÁMOGATÁSÁVAL SZEMBEN TÁMASZTOTT KÖVETELMÉNYEK

Hodosi Lajos

Bevezetés

A békeműveletek kialakulása:¹

A nemzetközi béke és biztonság megteremtése az emberiség évszázados álma. Gyakorlati megvalósítására hosszú idő óta törekednek több-kevesebb sikerrel. Az első jelentős sikert a "békefenntartás" történetében az ENSZ érte el.

A békefenntartás történetét a szakemberek két nagy korszakra bontják. Az első időszakként az 1945-1988 közötti időt jelölik meg, melyet másként a békefenntartás hidegháborús korszakának is neveznek. Az 1988-tól tartó időszakot nevezik a békefenntartás új korszakának, mert ettől az évtől indult meg egy olyan nemzetközi együttműködési folyamat, melynek következtében sokkal aktívabb, cselekvőképesebb, a válságkezelésben nagyobb szerepet és feladatot kapó ENSZ folytathatta a tevékenységét.

Az első időszakban 1945-1988 között a két nagyhatalom az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió a világ bármely részén kialakuló válság esetén igyekezett abba beavatkozni és a maguk érdeke szerint rendezni. Emiatt az ENSZ békefenntartásra irányuló akciói nem mindenesetben voltak eredményesek.

A hidegháborús korszak után ez a fajta szemlélet megváltozott. Új kihívások jelentek, meg amelyre az ENSZ nem volt felkészülve. Az ENSZ Közgyűlés által felkért főtitkár Boutros Boutros-Ghali kidolgozta a

¹ Szabó Sándor: A békefenntartás és a NATO béketámogató műveletek kialakulása, fejlődése ZMNE. 1999. Tansegédlet, alapján.

„Békeprogram”-ot, amely a jövő békefenntartó (béketámogató) műveleteinek alapjait rakta le. Ez a program főleg a konfliktusok, megelőzésére helyezi a hangsúlyt, melyet a preventív diplomácia eszközeivel igyekeznek elérni.

Az ENSZ és a NATO kapcsolata is megváltozott. A NATO elvesztette az ellenségét a Varsói szerződés felbomlásával. A szövetség az 1991-es új hadászati koncepció elfogadása után, eseti elbírálás alapján támogatja az EBESZ békefenntartó műveleteit. 1994-ben a szövetség meghirdette a Partnerség a Békéért programot, amely a békefenntartásban, a kutatásban, és mentésben, a humanitárius segítségnyújtásban és egyéb megegyezés szerinti műveletekben való közös részvételre ad lehetőséget.

A NATO 1994-ben kiadta a doktrínáját a béketámogató hadműveletekre vonatkozóan, amelyben az aktuális politikai viszonyoknak megfelelően megfogalmazásra kerültek a különböző béketámogató hadműveletek.

Amíg a hidegháborús korszakban a békefenntartó tevékenységek száma alig haladta meg a tizet, addig az ezt követő időszakban már több mint harminc béketámogató művelet került végrehajtásra, illetve van folyamatban. Ez a tény is azt bizonyítja, hogy a béke és biztonság fenntartása érdekében szükség van a békefenntartó tevékenységek végzésére.

Összegzésként megállapítható, hogy az ENSZ megalakulása óta sikeres tevékenységeket hajtott végre annak ellenére, hogy voltak sikertelen akciói is a nemzetközi béke és biztonság érdekében végzett munkájuk során. E munka sikerességét ismerték el az ENSZ-nek 1988-ban, amikor is a tevékenységüket béke Nobel-díjjal jutalmazta a Nobel-díj bizottság.

A békeműveletek fogalma:

A nem háborús katonai műveletek részét képezik a békeműveletek, mely egy gyűjtő fogalom, melybe a diplomáciai vezetéssel kapcsolatos és katonai tevékenységgel összefüggő tevékenységek is helyet kapnak.

Ide tartozhat a megelőző diplomácia, békeépítés, mint diplomáciai fogalmak. A katonai tevékenységeken belül lehet békefenntartás, béketeremtés.

Közismert felosztása a békeműveleteknek a következő:

ENSZ felosztás a békeműveletek : - megelőző diplomácia
- béketeremtés
- Békefenntartás
- Békeépítés

A béketámogató műveletek és tartalmuk:

A béketámogató műveletek vizsgálatánál megítélésem szerint a NATO felosztást célszerű alkalmazni, mert ez a kategorizálás az időszerűbb, míg az ENSZ felosztás nem követte az aktuális változásokat, elavult, ezért kiegészítésre, pontosításra szorul

A NATO által elfogadott felosztás alapján röviden ismertetem ezen feladatok tartalmát.²

1. Konfliktus megelőzés: amely tevékenységhez tartozik a preventív diplomácia, mely az egyik legfontosabb lépés lehet a válságok megoldásában. A konfliktus megelőzés folyhat két vagy több ország között, de egy országon belül is. A konfliktus kialakulása észlelésekor a fő cél a konfliktus további kiszélesedésének megakadályozása, majd a konfliktus megszüntetése. A megoldás a konfliktusok intenzitásától függ. Egyszerűbb esetben ez diplomáciai úton megoldható, ha nem, akkor szükséges újabb lépéseket tenni a rendezés érdekében. „A csapatok feladata lehet a műveleti területen folyó katonai tevékenység megfigyelése, a demarkációs vonalak ellenőrzése, az állandó jelenlét biztosítása a járőrözés megszervezésével, elrettentés katonai

² Szabó Sándor- Padányi József.: A harc-hadművelet és békefenntartó műveletek műszaki támogatásának összehasonlító elemzése: Bp. 2000 ZMNE alapján.

gyakorlatokkal, a helyi hatóságok támogatása a kisebbségek védelmében, az alapvető szolgáltatások biztosításában, a rend fenntartásában.”³

2. Béketeremtés: szintén diplomáciai lépéseket igényel, annak érdekében, hogy a vitás kérdéseket tárgyalásos úton rendezzék a felek. Különböző szankciókat alkalmazhatnak a célok elérése érdekében. Ilyenek lehetnek a különböző gazdasági intézkedések sorozatai, a béketeremtés érdekében. Hasonlóan az előző tevékenységi formához, itt is alkalmazásra kerülhet a katonai erő, mely felvonultatása az erőszakos cselekmények abbahagyására, a békés rendezés lehetőségének megteremtésére irányul.

3. Békeépítés: amennyiben sikerül a konfliktust rendezni, megindulhat a gazdaság helyreállítása, az ország vagy országok lakosai (nak) eredeti életfeltételei rehabilitációja. E tevékenység párosulhat a humanitárius segítségnyújtással a különböző nemzetközi szervezetek által, amelyben aktívan részt vehetnek a katonai erők is. A katonai feladatokhoz tartozhat még a fegyverek begyűjtése, esetleges aknamentesítés, infrastruktúra (utak, hidak és egyéb létesítmények) helyreállítása.

4. Békefenntartás: mely a legismertebb katonai jellegű béketámogató művelet (lásd. IFOR, SFOR, KFOR missziók).

A békefenntartás legjellemzőbb feladatai:

- -a helyzet normalizálása;
- -katonai jelenlét a térségben;
- -a meghatározott katonai feladatok végrehajtása
- -demokrácia feltételei megteremtésének elősegítése.

³ U. o. 15.o.

5. Békekikényszerítés: a legvégső esetben alkalmazott béketámogató művelet, mely akkor válik szükségessé, amikor a többi művelet nem vezet eredményre és fegyveres erő alkalmazása, válik szükségessé. „Célja a béke helyreállítása, a tárgyalásos rendezés kikényszerítése erővel, fegyveres erők alkalmazásával. Jellemzően a katonai erő tevékenysége a meghatározó, de nagyon pontosan körülhatárolt mandátummal és pontosan meghatározott végcéllal.”⁴

1. A támogatás és a műszaki támogatás alapelvei

Támogatás fogalma, célja, fajtái és szintjei

Támogatás fogalma:

Az anyag gyűjtés és a fellelt irodalom feldolgozása során a támogatás fogalmára több megfogalmazást, elképzelést is találtam.

"A támogatás az a folyamat, amelynek időtartama alatt a támogató erő az eszközeivel, képességeivel, ráhatásaival a hadműveleti és/vagy harctevékenység eredményességét elősegítő támogatási kiegészítést képes adni, és azt fenntartani a támogatott erő részére".⁵

"A támogatás valamely erőnek olyan tevékenysége, mellyel segít, véd, kiegészít és fenntart egy másik erőt. Az összhaderőnemi parancsnokok támogatási viszonyt létesíthetnek a fontossági sorrend hangsúlyozására vagy tisztázására, kiegészítő-eszközökkel láthatnak el alárendeltek, és a különböző eszközök hatását kombinálhatják. ".⁶

⁴Szabó Sándor -Padányi József.: A harc-hadművelet és békefenntartó műveletek műszaki támogatásának összehasonlító elemzése: című tanulmány ZMNE Bp. 2000. 15. o.

⁵ Dr. Vasvári Vilmos :A Támogatás hadtudományi alapjai (ZMNE jegyzet 2000.) alapján.

⁶FM 100-5 Hadműveletek Tábori Kézikönyv 86.o.

Ezek alapján mivel egyik definíciót sem tartottam teljesnek (pontosnak) megfogalmaztam saját definíciómat.

Támogatás: a fegyveres erők különböző szintjein belül végrehajtott sokoldalú tevékenység, folyamat, rendszer, amely során az erők egy része segíti, támogatja azokat az erőket, amelyek a közvetlen tevékenységet hajtják végre.

A támogatás célja

A támogatás célrendszere az alábbiakban foglalható össze:

A küzdelem támogatásának célja⁷

Elősegíteni a vezetés szilárdságát, védettségét, a békeműveletek eredményes végrehajtását, a saját erők megóvását, az álcázás fenntartását és az ütemcsökkentést, valamint veszteségokozást az ellenségnek.

Feltételeket létrehozni a békeműveleti és/vagy harctevékenységi körzet, a hadműveleti terület felderítéséhez, erőink tevékenységének megkezdéséhez, békeműveletnél a civil infrastruktúra üzemeléséhez, a civil lakosság kitelepítéséhez, kimenekítéséhez, életfeltételei szükségszerű megteremtéséhez, manőverek végrehajtásához, csoportosításaink és objektumaink képességeinek megóvásához,

Megnehezíteni a békekikényszerítésnél szétválasztott erők újbóli összeütközését, a nem kívánatos mozgásokat, szállításokat, az ellenség erőinek ellenünk való alkalmazását, terepen való megkapaszkodását, vezetésük helyreállítását, aktivizálását.

E célok megvalósításával az alábbi eredményeket érhetjük el.

a) Elősegíteni:

- a tűz és a manőver összhangját,
- az ellenség ütemcsökkentését,
- a vezetés szilárdságát, védettségét,

⁷ Dr. Vasvári Vilmos :A Támogatás hadtudományi alapjai (ZMNE jegyzet 2000.) alapján.

- az álcázás fenntartását, a saját erők-eszközök megóvását,
- sikeres alkalmazását,
- a hadszíntér előkészítését, a katonai konfliktus kezelését,
- a békeműveletek hatékony végrehajtását.

b) Megnehezíteni:

- az ellenség erőinek ellenünk való hatékony alkalmazását, a terepen való megkapaszkodását, vezetésének folyamatosságát,
- a béke-kikényszerítés során szétválasztott erők újbóli összeütközését,
- a nem kívánatos mozgásokat és szállításokat.

c) Feltételeket teremteni:

- az ellenség és a hadszíntér katonai felderítéséhez,
- a saját erők alkalmazásához, manővereinek végrehajtásához,
- csoportosításaink, objektumaink képességeinek megóvásához,
- a hadszíntér (terep) támogatási berendezéséhez,
- a védelem összessége helyreállításához,
- az életképesség fenntartásához,
- békeműveleteknél a civil infrastruktúra üzemeltetéséhez,
- a civil lakosság mentéséhez, kimenekítéséhez, életfeltételei szükségyszerű fenntartásához,
- a katonai környezetvédelem megvalósításához.

A támogatás fajtái és szintjei⁸

A támogatás - a támogató és támogatott erők közötti viszony alapján - a következőképpen csoportosítható:

⁸ Dr. Vasvári Vilmos :A Támogatás hadtudományi alapjai (ZMNE jegyzet 2000.) alapján.

- a) Általános támogatás: a katonai tevékenység minden fázisában és az erők minden szintjén megvalósuló támogatási fajta (ide sorolható, pl. a felderítés, a híradás, az álcázás, stb.),
- b) Kölcsönös támogatás: az alá- és fölrendelt vagy egymásnak mellérendelt katonai szervezetek egymás közötti támogatási tevékenysége (pl. riasztás, adatszolgáltatás, célmegjelölés adatainak cseréje a kommunikációs rendszerben, stb.),
- c) Közvetlen támogatás: a támogató erő a támogatott részére magasabb szinten szervezett, térben és időben konkrétan meghatározott célú és tartalmú támogatást nyújt (pl. egy adott manőver tűz-támogatása vagy légi támogatása az előljáró szervezet részéről),
- d) Szoros támogatás: saját támogató erőkkel rendelkező katonai szervezeten belüli támogatási fajta (pl. kis alegységekhez szervezett állandó támogató csoport tevékenysége).

A támogatás funkcionális és szakági irányultsága ⁹

A vezérkarok, a csapatok és törzseik tevékenységeinek segítésére, kiegészítésére szervezhető támogatási fajta csoportok és fajták a következők:

- *vezetéstámogatás*: katonaföldrajz, katonai térképészet, felderítés, kommunikációs rendszerszervezés, katonai informatika
- *tűz - manővertámogatás*: tüzérségi támogatás, légi támogatás, elektronikai hadviselés, műszaki támogatás,
- *megóvás-támogatás*: álcázás, légvédelem, vegyvédelmi támogatás, vezetési objektumok, terepszakaszok, állások, körletek berendezése és fenntartása.

A felsorolt támogatási fajták megvalósulhatnak a fegyveres küzdelem és a békeműveletek minden szintjén, tehát:

- hadászati, (békeművelet esetén nem valószínű)
- hadműveleti,
- harcászati szinten egyaránt.

A műszaki támogatás fogalma, célja és igényei

Műszaki támogatás fogalma:

A jelenleg (még) érvényben lévő Mű/91 Szakutasítás az összefegyvernemi harc műszaki biztosítására (MH 1994) szerint:

A műszaki biztosítás a hadműveleti, illetve a harcbiztosítás egyik fajtája.

A műszaki biztosítás azon feladatok és rendszabályok összessége, amelyek **célja:** megteremteni a csapatok számára a szükséges műszaki feltételeket az időben történő és rejtett előrevonás, a szétbontakozás, a manőverek és a harc feladatok sikeres megoldásához; *fokozni* a csapatok és objektumok valamennyi fegyverrel szembeni védettségét; *növelni* a saját csapatok és fegyverek harci hatékonyságát; műszaki harcanyagok hozzáértő alkalmazásával *vesztést okozni* az ellenségnek és *akadályozni* tevékenységét."

Mint látható ez a definíció még nem a támogatás fogalmára épül.

Az USA FM 100-5 jelű hadműveleti utasítása 63. oldalán az alábbi összefoglalást adja:

"A műszakiak az összefegyvernemi csoportosítás részeként a műszaki feladatok egész sorát végzik el: a mozgás elősegítésével, akadályozásával összefüggő, valamint a túléléssel kapcsolatos feladatokat hajtanak végre az előretolt harci övezetben, továbbá fenntartó műszaki munkákat végeznek a

⁹ U. o. alapján.

támogató erők részére. A topográfiai munkát végző műszakiak terepelemzéseket hajtanak végre, és térképeket készítenek."

A NATO ATP-52 jelzésű "A szárazföldi csapatok harci-műszaki doktrínája" c. harcászati kiadvány szerint:

"A manőver a harc sikeres megvívásának lényeges eleme. Ugyanannyira szükséges az ellenséges csapatok manőverének az akadályozása is. A harcoss műszaki csapatok feladatát képezi, hogy segítsék saját csapatok mozgásának biztosítását, gátolják az ellenség mozgását, valamint hogy javítsák a saját csapatok túlélőképességét. A feladatokat a terep figyelembevételével hajtják végre, amely így lehetővé teszi a saját csapatok mozgását, ugyanakkor hátráltatja az ellenségét, továbbá azzal, hogy megerősített támpontok, harcállások és fedezékek kiépítésével hozzájárulnak a saját csapatok túlélési esélyeinek javításához."

A következő fogalmat elfogadásra javaslom, mert megfelel a napjainkban használatos katonai terminológiának.

"Összhaderőnemi doktrína" (tervezet 1998-as) Műszaki támogatás c. XIX. fejezete 1901. pont alatt az alábbiakat fogalmazza meg:

"A műszaki támogatás a harctámogatás fajtája. Magába foglalja mindazokat a speciális rendszabályokat és tevékenységeket, melyeket a harc- (hadművelet), valamint a nem háborús katonai műveletek során, műszaki feltételként meg kell teremteni a végrehajtó csapatok feladatainak sikeres megvalósításához.

A fentiekben bemutatott példák alapján a műszaki támogatás céljairól a következők mondhatók el.

A műszaki támogatás céljai megvalósíthatók a fegyvernemek és szakcsapatok saját-, valamint a rendszeresített és támogató műszaki erők összehangolt alkalmazásával.

Viszont az is látható, hogy a célok tekintetében semmiféle érdembeli különbség sincs, hiszen mindegyik idézett definíció és célrendszer tartalmazza a leglényegesebb elemeket, melyek:

- saját mozgás elősegítése,
- az ellenség mozgásának akadályozása,
- védettség (túlélőképesség) fokozása.
- egyéb feladatok

Nyilvánvaló hogy a fogalmazásbeli különbségek az eltérő nemzeti és koalíciós hagyományokból, szemléletmódból, megközelítésből adódnak.

Műszaki támogatás feladatai

A Mű/91 "Szakutasítás az összefegyvernemi harc műszaki biztosítására" szerint:

A műszaki biztosítás **fő feladatai**: az ellenség, a terep és az objektumok műszaki felderítése, a kijelölt, valamint a csapatok által megszállt körletek, terepszakaszok és állások; továbbá vezetési pontok települési körleteinek erősítési berendezése; műszaki záruk telepítése és fenntartása; átjárók létesítése és fenntartása műszaki zárokon és terepakadályokon, a terep és objektumok aknamentesítése, robbanószerkezetek hatástalanítása, a csapatok előrevonási, szétbontakozási és manőverútjainak berendezése és fenntartása, átkelőhelyek berendezése és fenntartása vízi akadályokon; az álcázás műszaki rendszabályainak végrehajtása, műszaki rendszabályok bevezetése a fegyverek csapásai következményeinek felszámolása és a csapatok harcképességének helyreállítása érdekében, a természeti és ipari katasztrófák következményeinek

felszámolását biztosító műszaki rendszabályok foganatosítása; részvétel a helikopter fel- és leszállóhelyek berendezésében, a repülőterek helyreállításában és fenntartásában; részvétel vízi utak hajózhatóságának biztosításában, vízkitermelés és tisztítás, más, a hadművelet, a harc megvívása során felmerülő műszaki feladatok végrehajtása.

A műszaki támogatás feladatai a NATO elvekkkel és a meglévő szabályzatokkal összehasonlítva a következő feladatokat tartalmazza:¹⁰

- *-a saját csapatok mozgékonyágát támogató feladatok:*
 - -a mozgási pályák (út-, vasút-, vízi út-, stb.) műszaki felderítése;
 - -menetvonalak építése, javítása;
 - -aknamentesítési műveletek végrehajtása;
 - -műszaki záruk leküzdése;
 - -átkelőhelyek berendezése és fenntartása;
 - -a hajózható vizeken a mozgás hadihajós támogatása;
 - -az előretelepített csapatlégierő támogatása.
- *-az ellenség mozgékonyágát akadályozó feladatok:*
 - -műszaki záruk (robbanó és nem robbanó) telepítése, fenntartása.
- *-a túlélőképesség fenntartását, fokozását biztosító feladatok:*
 - -tábori erődítési építmények létesítése a csapatok által megszállt körletek, terepszakaszok, állások és vezetési pontok berendezésére, a személyi állomány időjárás viszonyosságai elleni védelmére, valamint a harci anyagi készletek megóvására;
 - -az álcázás (a rejtés, színlelés és az ellenség megtévesztése) műszaki rendszabályainak végrehajtása.
- *-az egyéb (más vagy általános) műszaki feladatok:*

¹⁰ Szabó Sándor- Műszaki támogatás cél és feladatainak változásai Bp. 2000 ZMNE 3. o. (Tanulmány).

- -speciális műszaki szakfelderítés végrehajtása;
- -a csapatok ellátását biztosító fő ellátási útvonalak javítása, fenntartása;
- -részvétel a pusztító fegyverek csapásai következményeinek felszámolásában a csapatok harcképessége helyreállításának érdekében;
- -részvétel természeti és civilizációs katasztrófák megelőzésében és a következmények felszámolásában;
- -részvétel repülőgépek, helikopterek részére szükséges fel- és leszállóhelyek berendezésében és fenntartásában;
- -részvétel a repülőtéri károk kijavításában, a repülőtér működőképességének helyreállításában;
- -részvétel fontos vasúti, kikötői létesítmények építésében, javításában, azok működőképességének biztosításában;
- -részvétel az infrastrukturális tevékenységek műszaki támogatásában;
- -a műszaki szakfeladatokhoz szükséges építményelemek, szerkezetek előkészítése;
- -a terep és objektumok műszaki átvizsgálása, aknamentesítése, robbanószerkezetek hatástalanítása (tűzszerész feladatok végrehajtása);
- -víz kitermelése és tisztítása.

A két felsorolás gyakorlatilag ugyanazokat a szakfeladatokat tartalmazza. Természetesen a műszaki szakfeladatok teljes köre a fegyveres küzdelem (hadászati művelet, hadművelet, harc) megvívása során nyújtandó teljes támogatási körre vonatkozik.

A békeműveletek műszaki támogatása során - legyen az a békefenntartás vagy békekikényszerítés - e körből "választhatók ki" az adott konkrét műveleti fajtához szükséges konkrét szakfeladatok.

Részkövetkeztetés

A fejezet áttekintése után megállapítható, hogy a támogatás és a műszaki támogatás fogalmára, céljára és feladataira több meghatározás született, melyek viszont tartalmukban nem mutatnak nagy eltérést.

A műszaki biztosítás és a műszaki támogatás összehasonlítása során nem találtam nagy eltéréseket, alapvetően megegyeznek a szakmai feladatok csak néhány elemmel bővültek és a fogalmi rendszer tartalmaz néhány eltérést.

A műszaki támogatás feladatainak néhány új elemmel való kiegészítése a nem háborús katonai műveletek megjelenésével bővültek a műszaki támogatási feladatok. Eddig nem ismert új feladatok jelentkeztek a békeműveletek során, amelyekkel a későbbiek során foglalkozom.

A NATO műszaki támogatási rendszere több feladattal ruházta fel a műszaki csapatokat, mint amit a Magyar Honvédségben a műszaki szakma alkalmazott az elmúlt évtizedekben. Tagságunk velejárója, hogy az új fogalmakat át kell vennünk és a nemzeti identitásunknak megfelelően, kell használni és alkalmazni az újonnan jelentkező eljárásokat.

A fentiekből kiindulva a következő fejezetben a békefenntartó műveletek műszaki támogatási feladatait vizsgálom.

2. Békefenntartás műszaki támogatási feladatai:¹¹

A békefenntartó műveletek műszaki támogatásának fogalma a nemzetközi hadszíntereken végrehajtott műszaki tevékenységek összessége, amelyek

¹¹ Szabó Sándor -Padányi József: .A harc-hadművelet és békefenntartó műveletek műszaki támogatásának összehasonlító elemzése: című tanulmány ZMNE Bp. 2000.alapján.

biztosítják az eredményes feladat végrehajtást, az együttműködő erőkkel és biztosítják a biztonságos munka és életkörülmények feltételeit

A békefenntartó műveletek műszaki támogatásának célja, hogy a békefenntartásban résztvevő erők mozgás szabadságát fenntartsuk, támogassuk a nemzetközi szervezetek eredményes munkáját, segítsük a különböző helyi és civil szervezetek tevékenységét.

A célok elérhetők az erők hatékony és központosított vezetésével, a különböző katonai szervezetek munkájának koordinálásával, a helyi erőkkel való kölcsönös együttműködéssel és egymás segítségével.

A békefenntartó erők műszaki támogatásának szakfeladatai:¹²

- *-a mozgás szabadság fenntartásának feladatai:*
 - -a közlekedési vonalak műszaki felderítése;
 - -menetvonalak építése, javítása, fenntartása (út-, vasút);
 - -ideiglenes és állandó hidak építése, bontása, megerősítése, javítása és fenntartása;
 - -állandó hidak terhelhetőségének ellenőrzése;
 - -robbanó szerkezetek felderítése és megsemmisítése;
 - -nem robbanó műszaki akadályok felszámolása;
 - -átkelőhelyek berendezése, fenntartása és felügyelete;
 - -helikopter leszállóhelyek berendezése és fenntartása;
 - -vízi- és légi kikötők katonai infrastruktúrájának kialakításában való részvétel.
- *-nem robbanó műszaki akadályok telepítése és fenntartása:*
 - -a katonai objektumok (táborok) fizikai védelmét biztosító erődítési akadályok létrehozása;

¹² U. o. 16.o.

- -utakon, hidakon a forgalom lassítását kikényszerítő akadályok elhelyezése és fenntartása;
- -Ellenőrző Áteresztő Pontok (EÁP) működtetését és védelmét biztosító műszaki akadályok telepítése;
- -rendezvények, védett személyek biztosítását szolgáló műszaki akadályok telepítése.
- *-a védőképesség fenntartásának feladatai:*
 - -a katonai objektumok, táborok építése, megerősítése;
 - -álcázás.
- *-egyéb műszaki támogatási feladatok:*
 - -a békefenntartó erők elhelyezésével és tevékenységével kapcsolatos környezetvédelmi rendszabályok érvényesítése;
 - -részvétel a helyi rendőrség és hadsereg felkészítésében;
 - -szaktanácsadás a helyi és nemzetközi szervezeteknek;
 - -részvétel a civil-katonai kapcsolatok területén jelentkező szakmai feladatokban;
 - -az infrastrukturális feladatok előkészítése és kivitelezése;
 - -a hadszíntér műszaki csapatok műszaki anyagellátásának megszervezése;
 - -civilizációs és természeti katasztrófák megelőzésében és a következmények felszámolásában való részvétel;
 - -a nemzetközi közösség által jóváhagyott katonai-gazdasági embargó ellenőrzésében való részvétel.

Eltérések és hasonlóságok a harc hadművelet műszaki támogatásának és a békefenntartó műveletek műszaki támogatásának feladatai között.

Eltérések abból adódnak, hogy más környezetben kerülnek végrehajtásra, más célokat tűznek ki és az eszközök megválasztása is mutat különbséget a két támogatási rendszer között.

A harc hadművelet célja a szemben álló ellenség rákényszerítése, hogy mondjon le céljairól, eredeti elképzeléseit változtatassa meg. A fegyveres küzdelem megvívásának eldöntése a parlament kezében van.. A harc hadművelet megvívása előre kidolgozott eljárások, tervek alapján és a már felkészült centralizált vezetés útján történhet.

A békefenntartó műveletek célja a békés rendezés elősegítése, a helyzet normalizálása.

A rendelkezésre álló eszközökkel elősegíteni a nemzetközi szervezetek munkáját. A békefenntartó műveletek végrehajtása a nemzetközi szervezetek felkérésére és az érintett felek, beleegyezésével kezdődhet meg. Ezekre a műveletekre nagy figyelmet fordít a sajtó a közvélemény, mert a nemzetközi szervezetek érdeke, hogy tárgyalások útján a lehetőségekhez mérten minél kisebb konfliktusokkal rendeződjenek a problémák. Lehetőleg fegyverhasználat nélkül, a katonai jelenlét segítségével jöjjön létre a békés rendezés. A különböző nemzetiségek katonáit egy parancsnokság alatt irányítani a békeműveletek során bonyolultabb feladat, mint a harc-hadművelet vezetése, ahol egy ország katonái hajtják végre a háborús katonai műveletet, de itt is lehetnek szövetséges műveletek. Ezekben a műveletekben a részvétel, már szintén nemzetközi szintűvé válhat.

A végre hajtás eszközei a harcban fegyver. A békefenntartásban az eredmény elérése elsősorban tárgyalások, diplomácia lépésekkel történik, melynek eszköze a katonai erő.

Műszaki támogatás sajátosságai a nemzeti eltérésekből adódnak. Általában országonként eltérő eszközökkel rendelkeznek a nemzetek. A volt keleti tömb országai számos új eljárást ismertek meg a nyugati országok módszereiből (pl. különböző hídkészletek, új akadály rendszerek stb.), de

ugyanakkor a volt szocialista országok is tudtak újat, illetve elfeledett eljárásokat bemutatni (pl. alacsonyvízi fahíd építés).

A műszaki támogatás feladatainál megfigyelhetjük, hogy vannak megegyező, hasonló és eltérő feladatok.¹³

Megegyező feladatok

- -a közlekedési vonalak műszaki felderítése;
- -menetvonalak építése, javítása, fenntartása (út-, vasút);
- -ideiglenes és állandó hidak építése, bontása, megerősítése, javítása és fenntartása;
- -robbanó szerkezetek felderítése és megsemmisítése;
- -nem robbanó műszaki akadályok felszámolása;
- -átkelőhelyek berendezése, fenntartása és felügyelete;
- -helikopter leszállóhelyek berendezése és fenntartása.

Hasonló feladatok

- -vízi- és légi kikötők katonai infrastruktúrájának kialakításában való részvétel;
- -a katonai objektumok fizikai védelmét biztosító erődítési akadályok létrehozása;
- -Ellenőrző Áteresztő Pontok (EÁP) működtetését és védelmét szolgáló műszaki akadályok telepítése;
- -utakon, hidakon a forgalom lassítását kikényszerítő akadályok elhelyezése és fenntartása;
- -a katonai objektumok és táborok építése és megerősítése;

¹³ Szabó Sándor -Padányi József: .A harc-hadművelet és békefenntartó műveletek műszaki támogatásának összehasonlító elemzése: című tanulmány ZMNE Bp. 2000. 23.o.

- -álcázás;
- -a hadszíntér műszaki csapatok műszaki anyagellátásának megszervezése;
- -civilizációs és természeti katasztrófák megelőzésében és a következmények felszámolásában való részvétel.

Eltérő vagy merőben új feladatok:

- -rendezvények, védett személyek biztosítását szolgáló műszaki akadályok telepítése;
- -állandó hidak terhelhetőségének ellenőrzése;
- -a békefenntartó erők elhelyezésével és tevékenységével kapcsolatos környezetvédelmi rendszabályok érvényesítése;
- -részvétel a helyi rendőrség és hadsereg felkészítésében;
- -szaktanácsadás a helyi és nemzetközi szervezeteknek;
- -részvétel a civil-katonai kapcsolatok területén jelentkező szakmai feladatokban;

Részkövetkeztetés

A fejezetben kifejtettem a békefenntartás fogalmát, célját, feladatait. A két fejezetben tárgyalt műszaki támogatást és a békefenntartó műveletek műszaki támogatását összehasonlítottam és megállapítottam, hogy milyen eltérések hasonlóságok vannak a két támogatási rendszer között.

Az összehasonlítás során megállapítást nyert számomra, hogy az eltérő környezet, a rendelkezésre álló eszközök, és a kitűzött célok miatt alakulnak ki a különbségek.

A vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy célszerű a sajátosságok miatt a célirányos felkészítése a nemzetközi misszióba kiküldött erőknek és a szükséges eszközök biztosítása a speciális feladatok végzéséhez.

Nem elhanyagolható tény, hogy jelenleg a Magyar Honvédség nem rendelkezik a békefenntartó műveletek végrehajtásához a szükséges szabályzatokkal, amelyek kidolgozása nagyon időszerű lenne. Az általános elvekhez, amelyet a békefenntartás során végezni kell szorosán, kapcsolódik a műszaki támogatás is ezért célszerűnek, látszik, hogy ezt a témakört külön vagy az általános elvekhez kapcsolódóan szabályzatok formájában rögzítsék a szakemberek.

Összegzett következtetések, elért eredmények, javaslatok, ajánlások

A dolgozatban először vizsgáltam a békeműveletek kialakulását, fogalmát, tartalmát, majd a támogatás rendszerét vizsgáltam, amelyek közül a műszaki támogatást és a műszaki biztosítást hasonlítottam össze.

Megállapítottam, hogy a műszaki támogatás és a műszaki biztosítás között nincs nagy eltérés csak néhány újonnan jelentkező feladat került a rendszerbe, amelyek a nem háborús katonai műveletek következtében jelentkeztek, amelyek beépültek a NATO országok doktrínájába a XXI században. A fogalmi rendszerünket, a NATO elveknek megfelelően kell átalakítani a nemzeti sajátosságainkat megtartva.

A következő megállapításom a műszaki támogatás és a békefenntartó műveletek műszaki támogatására vonatkozik. Eltérések, hasonlóságok és azonosságok is vannak köztük. Ezek a tények abból adódnak, hogy más céllal, más eszközökkel és más környezetben kerülnek végrehajtásra.

Célszerű az új eljárásokat, fogalomrendszereket minél előbb beépíteni a katonai köztudatba, a szükséges katonai szakirodalmakat, szabályzatokat elkészíteni, és a speciális eszközöket az eredményes tevékenységek érdekében beszerezni.

A kiképzési tervekben be kellene dolgozni az újonnan jelentkező szakfeladatokat a sikeresebb nemzetközi szereplés érdekében. Az eddig kivívott nemzetközi elismertségünket jó lenne továbbra is megtartani.

Napjainkban a nem háborús katonai műveletekben való részvétel előtérbe került és várhatóan nem is csökken a jövőben sem az ilyen jellegű szerepvállalása a Magyar Honvédségnek, ezért mindenképp célszerű a békefenntartás vizsgálata és tapasztalatainak gyűjtése.

Felhasznált irodalom

- Dr. Vasvári Vilmos :A Támogatás hadtudományi alapjai (ZMNE jegyzet 2000.)
- Dr. Szabó Sándor : Békefenntartás és a NATO béketámogató műveletek kialakulása, fejlődése ZMNE 1999. Tansegédlet
- Dr. Szabó Sándor : A műszaki támogatás főbb feladatai, megszervezésének, végrehajtásának sajátosságai című előadása a ZMNE továbbképzésén 1999.05.12.
- Dr. Szabó Sándor - Dr. Padányi József: A harc-hadművelet és békefenntartó műveletek műszaki támogatásának összehasonlító elemzése (Tanulmány 2000.)
- Dr. Szabó Sándor- Műszaki támogatás cél és feladatainak változásai Bp. 2000 ZMNE tanulmány
- Kézi könyv az ENSZ békefenntartó akcióiban részt vevő katonák és alegységek számára I-II. rész, A Magyar Honvédség Szárazföldi és Kiképzési Főszemléltőség kiadványa, Budapest 1994.
- NATO kézikönyv Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet 1999.
- Dr. Kovács Tibor – A Magyar Műszaki Kontingens, ahogy én látom I. kötet – (HVK Tudományos Könyvtár, 2000.)
- Dr. Kovács Tibor – A Magyar Műszaki Kontingens, ahogy én látom I Dr. Kovács Tibor – A Magyar Műszaki Kontingens, ahogy én látom I. kötet – (HVK Tudományos Könyvtár, 2000.)
- Mű/91. Szakutasítás az összefegyvernemi harc műszaki biztosítására (HM 1994)
- FM - 100 - 5 Hadműveletek Tábori kézikönyve 1997.
- ATP-52 ("A szárazföldi csapatok harci-műszaki doktrínája" NATO 1996)